

Opinnäytetyö (AMK)

Liiketalouden koulutusohjelma

Taloushallinnon suuntautumisvaihtoehto

2015

Iida Pentikäinen

YKSITYISEN ELINKEINONHARJOITTAJAN TILINPÄÄTÖSANALYYSI

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Liiketalous | Taloushallinto

2015 | 56 sivua

Pirjo Varanka

Iida Pentikäinen

YKSITYISEN ELINKEINONHARJOITTAJAN TILINPÄÄTÖSANALYYSI

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia toimeksiantajan taloudellista tilannetta tilinpäätösanalyysin avulla. Toimeksiantajan tunnuslukuja ja kehitystä arvioitiin niin sisäisesti, kuin ulkoisesti vertaamalla saatuja arvoja koko toimialasta saatuihin tietoihin. Vertailu muihin toimijoihin oli opinnäytetyön oleellinen osa.

Teoreettisessa viitekehyksessä käsiteltiin lyhyesti tilinpäätösraportteja ja niiden laadintaperiaatteita. Tilinpäätösanalyysi esiteltiin prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen, trendianalyysin ja tunnuslukuanalyysin osalta.

Empiirisessä osassa edellä mainitut tiedot johdettiin toimeksiantajan tilinpäätöstiedoista. Saatua tuloksia tarkasteltiin yrittäjän näkökulmasta, ja niitä vertailtiin toimialasta saataviin tietoihin.

Tuloksena oli, että toimeksiantajan taloudellinen tilanne on parantunut tarkasteluajanjaksolla. Vertailu muihin toimijoihin tuotti tulokseksi sen, että toimeksiantaja sijoittuu toimialallaan pääsääntöisesti keskiarvoon tai mediaaniin, mutta satunnaisesti kuuluu tarkastelujoukon yläkvartiiliin.

ASIASANAT:

Tilinpäätösanalyysi, yksityinen elinkeinonharjoittaja, trendianalyysi, tunnuslukuanalyysi, toimialavertailu

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Business | Financial Management

2015 | 56 pages

Pirjo Varanka

lida Pentikäinen

FINANCIAL STATEMENT ANALYSIS OF SOLE TRADER

The goal of the thesis was to study mandators financial state by analyzing financial statements. Key figures and their development were assessed internally and externally by taking into account the whole industry. The most essential part was the comparison inside the whole industry.

Theoretical part covers financial statement reports and the principles of forming one. Financial statement analyses were presented by introducing financial statements in percent figures, trend analysis and key figure analysis.

Phases mentioned above were conducted from mandators financial statements. Results were examined from owner's point of view and they were compared to results got from the whole industry.

Results were that mandators financial situation was improved during the time of the analysis. Comparison inside the industry resulted that mandator ranks mostly in average or median values.

KEYWORDS:

financial statement analysis, sole trader, key figures, industry comparison

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 KIRJANPITO JA TILINPÄÄTÖS	8
2.1 Pienen kirjanpitovelvollisen huojennukset	9
2.2 Tase	11
2.3 Tuloslaskelma	12
3 TILINPÄÄTÖKSEN OIKAISUT	14
3.1 Taseen oikaisut	15
3.2 Tuloslaskelman oikaisut	16
4 TILINPÄÄTÖSANALYYSIN TEORIA	20
4.1 Toimiala Online ja Balance Consulting	20
4.2 Prosenttimuotoinen tilinpäätös ja trendianalyysi	21
4.3 Tunnusluvut	22
4.3.1 Kannattavuus	23
4.3.2 Maksuvalmius	26
4.3.3 Vakavaraisuus	27
5 TOIMEKSIANTAJAN TILINPÄÄTÖSANALYYSI (OSITTAIN SALAINEN)	28
5.1 Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös ja trendianalyysi	28
5.2 Tunnusluvut	28
5.3 Toimiala Online vertailu	28
6 YHTEENVETO (SALAINEN)	33
LÄHTEET	34

LIITTEET

Liite 1. Tase: virallinen, lyhennetty ja oikaistu.

Liite 2. Tuloslaskelma: virallinen, lyhennetty ja oikaistu.

Liite 3. Tunnuslukujen laskukaavat ja ohjeavot.

TAULUKOT

Taulukko 8. Tuloslaskelma prosentteina. (Toimiala Online 2014).	29
Taulukko 9. Tase prosentteina. (Toimiala Online 2014).	30
Taulukko 10. Kannattavuus. (Toimiala Online 2014).	31
Taulukko 11. Vakavaraisuus. (Toimiala Online 2014).	32
Taulukko 12. Maksuvalmius. (Toimiala Online 2014).	32

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa toimeksiantajalle hänen yrityksensä taloudellisesta tilasta tilinpäätösanalyysin avulla, ja verrata saatuja tuloksia muihin yrityksiin, jotka toimivat samalla toimialalla. Pienellä yrityksellä on rajalliset resurssit, ja tämä työ pyrkii tuomaan yrittäjälle sellaista lisäarvoa, jota yritystoiminnan kehittäminen ja jatkuvuuden turvaaminen vaatii. Vastaavan analyysin saaminen ulkopuoliselta palveluntarjoajalta sitoo sellaisen määrän ajallisia ja rahallisia resursseja, joita toimeksiantaja ei tällä hetkellä voi sitoa.

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii pieni yritys, jonka yritysmuotona on yksityinen elinkeinonharjoittaja. Yrityksen päätoimiala Tilastokeskuksen toimialaluokituksen mukaan on 43320 Rakennuspuusepän asennustyöt (Tilastokeskus 2014). Yritys on perustettu vuonna 2003, ja työllistää tällä hetkellä vain yrittäjän, mutta satunnaisesti käytetään kausiluonteista työvoimaa. Tutkimusaineistona hyödynnetään yrityksen tilinpäätöstietoja, tasetta ja tuloslaskelmaa, sekä kirjanpidon raportteja kuten päivä- ja pääkirjaa. Opinnäytetyössä tilinpäätösdokumenteista esitellään lyhyesti vain tase ja tuloslaskelma, muiden dokumenttien jäädessä pieneen arvoon toimeksiantajan tilinpäätöstiedoissa tai niitä ei laadita ollenkaan. Tilikauden pituus on kalenterivuosi, ja tarkasteluajanjaksona tässä opinnäytetyössä ovat tilikaudet 2011–2013. Tilinpäätösanalyysi on mahdollista toteuttaa pidemmällä aikavälillä, mutta toimeksiantajan toiminnan laajuus on merkittävästi muuttunut ennen tarkasteluajanjaksoa, jolloin aiempien vuosien analysointi yhdessä tuoreimpien kanssa ei antaisi oikeaa kuvaa analysoijalle.

Opinnäytetyössä esitellään aluksi lyhyesti kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä huomioitavia velvoitteita ja huojennuksia. Nämä auttavat ymmärtämään mihin tilinpäätösanalyysi pohjautuu, mitkä asiat siihen vaikuttavat ja minkälaisia huomioita on tehtävä kun analysoidaan yksityistä elinkeinonharjoittajaa.

Päähuomio on tilinpäätösanalyysissa, jossa esitellään prosenttilukumuotoinen tilinpäätös ja trendianalyysi, sekä perinteiset tunnuslukuanalyysit jotka johdetaan taseesta ja tuloslaskelmasta. Työssä huomioidaan tunnuslukuanalyysin

vaatimus oikaistusta taseesta ja tuloslaskelmasta, ja näiden kaavat esitellään yhdessä virallisten kanssa, jotta oikaisun tuomat muutokset konkretisoituvat. Analyysi toteutetaan yrittäjän näkökulmasta, taloushallinnollinen tietotaso huomioon ottaen. Toimeksiantaja ei ole taloushallinnon ammattilainen, ja tämä huomioidaan muun muassa terminologiaa käytettäessä.

Lähdeteoksista vanhin, Jyrki ja Mervi Niskasen teos Tilinpäätösanalyysi on julkaistu vuonna 2004, joka voitaisiin luokitella vanhentuneeksi teokseksi. Kuitenkin tätä teosta on hyödynnetty ainoastaan prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen muodostamisessa ja trendianalyyseissa, mikä on käytännössä tilinpäätöksen esitystä ja tulkintaa helpommin ymmärrettävässä muodossa. Lait, asetukset ja tulkintatavat muuttuvat vuosien saatossa, mutta prosenttien laskusääntöihin nämä eivät vaikuta. Lisäksi prosenttilukujen vertailukohtien ollessa liikevaihto ja taseen loppusumma, voidaan todeta näiden olevan hyväksyttävät ja käyttökelpoiset vertailukohteet, koska samat erät esiintyvät myös tunnuslukujen laskukaavoissa joiden lähteenä on käytetty tuoreinta mahdollista julkaisua. Prosenttilukumuotoista tilinpäätöstä käytetään myös Toimiala Online – palvelussa, millä on suuri rooli verratessa toimeksiantajan menestystä omalla toimialallaan.

Analyysin tärkeimmät lähteet ovat Yritystutkimus Ry:n teos Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi ja Toimiala Online -palvelusta saadut tilastotiedot. Toimiala Onlinen yhtenä lähteenä on edellä mainittu Yritystutkimus Ry:n teos, jolloin on perusteltua käyttää yhtäläisten arvostusten ja tulkintojen vuoksi identtistä lähdettä.

2 KIRJANPITO JA TILINPÄÄTÖS

”Tilinpäätöksen laatimisvelvollisuus on yleismaailmallinen; tilinpäätöksiä laaditaan kaikkialla, missä on järjestäytyntä yritystoimintaa” (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 15).

Kirjanpidon ja tilinpäätöksen laatimisen raamit antaa Kirjanpitolaki ja Kirjanpitoasetus. Seuraavassa lueteltuna muutama lainkohta, jotka ovat mielestäni olennaisimpia (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336):

- Jokainen, joka harjoittaa liike- tai ammattitoimintaa, on tästä toiminnastaan kirjanpitovelvollinen
- Kirjanpitovelvollisen on pidettävä kahdenkertaista kirjanpitoa, jollei laissa toisin säädetä
- Kirjanpitovelvollisen on noudatettava hyvää kirjanpilotapaa
- Tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka sisältää taloudellista asemaa kuvaavan taseen, tuloksen muodostumista kuvaavan tuloslaskelman, rahoituslaskelman joka antaa selvityksen varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana sekä liitetiedot
- Tilinpäätöksen periaatteisiin kuuluvat oletus toiminnan jatkuvuudesta, johdonmukaisuus tilikausien välissä, sisältöpainotteisuus, varovaisuus, jatkuvuus edelliseen tilikauteen, tulojen ja menojen oikea kohdistus eri kausille ja oikea tase-erien arvostus
- Tilinpäätös on laadittava neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

Tilinpäätös kuvaa mennyttä aikaa, sillä jotta yksittäinen liiketapahtuma pääsisi kirjanpitoon ja sitä kautta taseeseen tai tuloslaskelmaan, on sen täytynyt jo tapahtua. Erilaisten arvostusten ja jaksotusten kautta kyse on myös hieman tulevaisuuden arvioinnista. Vaikka kuvataan menneitä tapahtumia, antaa tilinpäätös mahdollisuuden arvioida tulevaa kehitystä. Todellisuutta vastaavia arvioita tehdessä tarvitaan muita tietoja, kuten arviointia toimialan, kilpailijoiden, asiakkaiden ja muiden vastaavien kehityksestä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 18.)

2.1 Pienen kirjanpitovelvollisen huojennukset

Kirjanpitolaki ja –asetus antavat pienille kirjanpitovelvollisille mahdollisuuden huojennuksiin. Pieniin yrityksiin ei kohdistu sellaista julkista mielenkiintoa kuin suuriin, erityisesti pörssissä toimiviin yrityksiin. Pienten yritysten resurssien puute ja liikesalaisuuksien suojaamistarve on yhtenä syynä huojennusten käyttöön. Lainsäädäntöä on kuitenkin viime kädessä noudatettava. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010, 19–20).

Toimeksiantaja luetaan pieneksi kirjanpitovelvolliseksi, ja monista sallituista huojennuksista tässä työssä keskitytään erityisesti tilinpäätösanalyysiin vaikuttaviin seikkoihin. Seuraavia pidetään kirjanpitolain 3 luvun 9§ 2 momentin mukaan pienen kirjanpitovelvollisen rajoina, jos sekä päättyneellä ja sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt enintään yksi seuraavista rajoista (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336):

- Liikevaihto tai sitä vastaava tuotto 7,3M€
- Taseen loppusumma 3,65M€
- Palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä.

Osa huojennuksista vaikuttaa suoraan tilinpäätöksen tulosteisiin. Opinnäytetyön lopussa on liitteissä esitetty Kirjanpitoasetuksen mukaiset tuloslaskelma- ja tasekaavat virallisina, lyhennettyinä ja oikaistuna. Oikaistua tilinpäätöstä käsitellään myöhemmin.

Kirjanpitovelvollinen voi laatia lyhennetyn tuloslaskelman, jossa viisi ylintä erää on yhdistetty bruttotulokseksi. Lyhennettyä tuloslaskelmaa voi käyttää, jos enintään yksi seuraavista ylittyy päättyneellä ja sitä välittömästi edeltäneeltä tilikaudelta (Leppiniemi & Leppiniemi 2010, 25):

- Liikevaihto 3,4M€
- Taseen loppusumma 1,7M€
- Palveluksessa keskimäärin 25 henkilöä.

Tase on mahdollista esittää lyhennettynä, jolloin yksityiskohtaiset välierät esitetään niputettuina. Esimerkiksi aineellisia hyödykkeitä ei tarvitse lyhennetyssä taseessa esittää. Lyhennettyä tasetta on sallittua käyttää, jos enintään yksi seuraavista ylittyy päätyneellä ja sitä välittömästi edeltäneeltä tilikaudelta (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336 ; Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339):

- Liikevaihto 7,3M€
- Taseen loppusumma 3,65M€
- Palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä

Rahoituslaskelmassa annetaan selvitys varojen hankinnasta ja käytöstä tilikauden aikana. Varsinaista rahoituslaskelman kaavaa ei ole, mutta Kirjanpitoasetus määrää sen keskeisestä sisällöstä, josta on käytävä ilmi liiketoiminnan rahavirta, investointien rahavirrat ja rahoituksen rahavirrat. Rahoituslaskelman vaatimus ei koske yksityistä elinkeinonharjoittajaa. (Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339 ; Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 46-47).

Toimintakertomus antaa tiedot yrityksen toiminnan kehittymistä koskevista asioista. Kirjanpitolaki määrää mitä tietoja toimintakertomuksessa on ehdottomasti annettava. Toimintakertomusta ei sellaiselta yksityiseltä elinkeinonharjoittajalta vaadita, joka on luokiteltu pieneksi kirjanpitovelvolliseksi. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336 ; Leppiniemi & Leppiniemi 2010, 25, 48).

Liitetiedot vaaditaan kaikilta kirjanpitovelvollisilta, mutta kirjanpitolain määrittämällä pienellä kirjanpitovelvollisella on kirjanpitoasetuksen mukaan mahdollista esittää liitetiedot lyhennettyinä, joissa on esitettävä vähintään seuraavat tiedot: (Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339).

- annetut pantit ja velan vakuudeksi annetut kiinnitykset, takaukset, vekseli-, takuu- ja muut vastuut sekä vastuusitoumukset; sekä
- peruste, jonka mukaista kurssia on käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset sekä velat ja muut sitoumukset Suomen rahaksi, jollei ole käytetty tilinpäätöspäivän kurssia.

Pienen kirjanpitovelvollisen saamat huojennukset taseen ja tuloslaskelman esittämisessä auttavat muun muassa liikesalaisuuksien varjelemisessa, sillä esimerkiksi hinnoittelua ei voi tuloslaskelmasta sellaisenaan päätellä. Tämä esteetään siten, että liiketoiminnan tuotot ja välittömät kulut esitetään yhtenä eränä, bruttotuloksena. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010, 118).

Kirjanpitolain 3 luvun 9§:n mukaan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen jäljennös on toimitettava Patentti- ja rekisterihallitukselle rekisteröitäväksi. Tämä velvoittaa yksityistä elinkeinonharjoittajaa vain, jos kaksi kirjanpitolain määrittämää rajaa pienelle kirjanpitovelvolliselle ylittyy. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336). Koska toimeksiantajan tilinpäätöstietoja ei tarvitse toimittaa Patentti- ja rekisterihallitukseen, tarkoittaa se myös sitä etteivät ulkopuoliset kykene saamaan haltuunsa tilinpäätöstietoja.

2.2 Tase

Tilinpäätöstä analysoitaessa on huomioitava tilinpäätöstulosteisiin liittyviä erityisyyksiä. Tase on varantolaskelma, eli se kuvaa tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa, joka voi hyvinkin poiketa tavanomaisesta. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää verrata eri vuosia keskenään ja tarkkailla eri erien kehitystä suhteessa aiempiin vuosiin ja vasta näistä tiedoista luoda päätelmiä tulevasta kehityssuunnasta. Tilikauden pituus ei vaikuta taseen erien arvoihin. Myöskään taseen esitystapaa ei saa muuttaa vuodesta toiseen ilman erityistä syytä. Taseen kaava on kaikille kirjanpitovelvollisille sama. (Salmi 2012, 35 ; Yritystutkimus Ry 2011, 27 ; Seppänen 2011, 44).

Tase esitetään likvidisyysjärjestyksessä, alkaen kaikkein epälikvidisimmistä eristä, tarkoittaen sitä, että mitä ylempänä erä taseessa on, sen hankalampaa ja kalliimpaa on sen muuttaminen rahaksi. Vaikka taseesta on nähtävissä eri erien likvidisyys, selvittää se myös kuinka kauan kyseisten erien odotetaan tuottavan tuloja. (Salmi 2012, 37).

Taseella on kaksi puolta, vastaavaa ja vastattavaa. Näiden merkityksen ja tarkoituksen voi tiivistää yhteen lauseeseen; vastaavalla vastataan vastattavaan.

Vastaavaa-puoli jaetaan pysyviin ja vaihtuviin vastaaviin, eli pitkäaikaisiin ja lyhytaikaisiin varoihin. Jako tapahtuu tuotto-odotuksen mukaan, pysyvän vastaavan odotetaan tuovan tuottoa useamman tilikauden ajan ja vaihtuva vain yhden. Vastattavaa-puoli taas jaetaan omaan ja vieraaseen pääomaan, sekä tilinpäättösiirtoihin ja pakollisiin varauksiin. Taseen erien arvostus riippuu näkökulmasta: konkurssin tai toiminnan lopetuksen yhteydessä varojen ja velkojen arvot ovat huomattavasti alemmat kuin jatkavalla yrityksellä. Tämän vuoksi tase-erät eivät välttämättä vastaa käypiä arvoja. Opinnäytetyön lopussa on esimerkki virallisesta taseesta. (Salmi 2012, 37 ; Seppänen 2011, 48).

Tasetta tarkasteltaessa on hyvä huomioida taseen loppusumma, jolla on hyvin läheinen yhteys liikevaihdon kanssa. Liikevaihdon synnyttäminen vaatii tietyn määrän resursseja, toimialakohtaisuus huomioiden. Pitkäaikaisten varojen määrä kertoo kuinka paljon käyttöomaisuusinvestointeja toiminta sitouttaa. Tilikausien välinen muutos pitkäaikaisissa varoissa antaa karkean kuvan investointien nettomäärästä tilikauden aikana. Lyhytaikaiset varat ilmoittavat kuinka paljon operatiivinen eli varsinainen toiminta sitouttaa pääomia erityisesti vaihtomaisuuden, myyntisaamisten ja rahavarojen muodossa. Vastattavaa puolella pääomien määrä ja suhteet toisiinsa ovat huomioitavia eriä. Pääomien oikeaa suhdetta toisiinsa on hankala määrittellä, tyypillisesti toimialan keskiarvo määrittää mikä on hyväksyttävä määrä velkaa. (Seppänen 2011, 51–52).

2.3 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma on virtalaskelma, joka kuvaa tuloksen muodostumista tietyn ajanjakson eli tilikauden aikana. Koska se kuvaa tietyn ajanjakson kertymää, on huomioitava mahdolliset pituusvaihtelut tilikausien aikana. Tuloslaskelmasta on hyvä seurata toiminnan koon kehitystä vuosien mittaan, sekä nähdä yleisen taloudellisen tilanteen vaikutukset toimintaan. Rakenteeltaan se on yksinkertaisesti vähennyslaskelma. (Salmi 2012, 30–31, 35 ; Seppänen 2011, 44).

Tuloslaskelman voi esittää kahdella eri kaavalla: kululajikohtaisesti tai toimintokohtaisesti. Kululajikohtainen tuloslaskelman kaava on Suomessa eniten käytet-

ty, jälkimmäistä käyttävät lähinnä suuret kansainväliset yritykset. Ammatinharjoittajille, aatteellisille yhteisöille, säätiöille ja kiinteistöyhtiöille on omat tuloslaskelmakaavansa, mutta ne jätetään käsittelemättä. Tässä työssä keskitytään kululajikohtaisen tuloslaskelman esittelyyn, sillä sen muotoisena myös toimeksiantaja esittää oman tuloslaskelmansa. Opinnäytetyön liitteenä löytyy virallinen tuloslaskelmakaava. (Salmi 2012, 47 ; Yritystutkimus Ry 2011, 11).

Tuloslaskelma esitetään niin sanotusti oleellisuusjärjestyksessä, alkaen liikevaihdosta. Tästä se etenee muihin tuottoihin joista vähennetään suoraan liike-toimintaan kuuluvat kulut. Ydintoimintaan liittyvät erät esitetään siis ylimpänä tuloslaskelmassa. Viimeisenä rivinä on tilikauden voitto tai tappio, joka kertoo, miten varallisuuden hankinnassa on onnistuttu tilikauden aikana. (Salmi 2012, 32).

Tuloslaskelman kolme tärkeintä erää ovat liikevaihto, liiketulos ja tilikauden tulos eli nettotulos. Liikevaihto on itsestäänselvyys, sillä se kertoo yrityksen kykenevän myymään tuotteitaan ja palveluitaan asiakkaille. Liiketulos taas kertoo onko operatiivinen toiminta ollut tilikauden aikana kannattavaa. Tilikauden tulos ilmoittaa onko toiminta kokonaisuudessaan ollut kannattavaa erityisesti omistajien näkökulmasta. (Seppänen 2011, 42–43).

3 TILINPÄÄTÖKSEN OIKAISUT

Ennen itse tilinpäätösanalyysiin etenemistä on otettava huomioon tilinpäätöksen oikaisutarve. Oikaisut ovat kannanottoja virallisen tilinpäätöksen eriin ja niiden arvostukseen, sekä ryhmittelyyn tilikauden tulosta, taloudellista asemaa ja maksuvalmiutta määriteltäessä. Oikaisut varmistavat sen, että tilinpäätös on vertailukelpoinen ja että se palvelee parhaiten analyysin tekijän tarkoitusta. Käytännössä tilinpäätöksen oikaiseminen on lähinnä eri erien uudelleenjärjestelyä ja eliminointia. Liitetietoihin on lisätty oikaistut tulos- ja tasekaavat. (Yritystutkimus Ry 2011, 7).

Oikaistuja tilinpäätöstietoja vaaditaan tunnuslukujen laskemisessa, sillä tiettyjä tekijöitä laskukaavoihin ei ole mahdollista saada suoraan virallisesta tuloslaskelmasta ilman sen muokkausta. Esimerkiksi tuloslaskelmassa ei enää esitetä käyttökatetta, mutta oikaisujen kautta tämä on säilytetty ja on käyttökelpoinen toimialakohtaisessa vertailussa (Yritystutkimus Ry 2011, 7).

Tässä opinnäytetyössä käytetyissä lähdekirjallisuuksista löytyy erilaisia versioita oikaistusta tuloslaskelmasta ja taseesta. Ilari Salmen *Mitä tilinpäätös kertoo*, on julkaistu vuonna 2012 ja on uusin teos joka esittelee oikaisujen ehdot. Yritystutkimus Ry:n julkaisema Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi on vuodelta 2011, mutta on edellä mainittua useammin käytössä muissa opinnäytetyön lähteissä, jotka esitellään myöhemmin. Suurimmat erot löytyvät satunnaisten tuottojen ja kulujen käsittelyssä, välitulosten käytöstä tuloslaskelmassa, palkkakorjauksen suuruudessa ja virallisen tuloksen vaikutuksesta taseen omaassa pääomassa. Suurimmat tulkintaerot lähteittäin esitellään oikaisutarpeiden kohdalla, mutta päälähteenä on käytetty Yritystutkimus Ry:n käyttämää mallia, koska tämän analyysioppaan työryhmään on kuulunut edustajia Finnvera Oyj:stä ja Suomen Asiakastieto Oy:stä. Nämä yritykset ovat tiedontuottajina Toimiala Online -palvelussa, joka on merkittävä analyysityökalu opinnäytetyössä, sillä palvelu tarjoaa tilinpäätöstietoja toimeksiantajan toimialalta. Yritystutkimus Ry:n teos toimii myös Toimiala Online palvelun yhtenä lähteenä tilinpäätösanalyysia teh-

dessä. Toimiala Online palvelun merkitystä opinnäyteyöhön avataan sille varatussa kappaleessa. (Yritystutkimus Ry 2011, 3 ; Toimiala Online 2014).

3.1 Taseen oikaisut

Oikaistu tase poikkeaa virallisesta siten, että monet erät jotka virallisessa esitetään erikseen, onkin oikaistussa yhdistetty. Lisäksi oikaistussa taseessa esiintyy erä leasingvastuukanta, jota tämän toimeksiantajan tapauksessa ei tarvitse käsitellä enempää. (Yritystutkimus Ry 2011, 28–30).

Vastaavaa

Taseen vastaavaa – puolella voi olla tarpeen tehdä useita oikaisuja. Mikäli aineettomiin hyödykkeisiin on aktivoitu perustamis- tai tutkimusmenoja, tulee ne poistaa taseesta ja samalla poistaa vastaava summa omasta pääomasta, ellei niillä ole selvästi tuloa kerryttävä vaikutus. Tuottamattomat kehittämismenot on poistettava kerralla niin taseen vastaavista kuin omasta pääomasta. (Yritystutkimus Ry 2011, 31–32).

Liikearvoa voi joutua poistamaan, mikäli se on osoittautunut arvottomaksi. Tällöin myös omaa pääomaa pienennetään vastaavan suuruisen summan verran. Muut aineettomat hyödykkeet sisältävät virallisen taseen aineettomat oikeudet, muut pitkävaikutteiset menot ja aineettomiin hyödykkeisiin kohdistuvat ennakkomaksut, oikaisutarvetta ei ole. Aineelliset hyödykkeet saadaan suoraan virallisesta taseesta, eikä oikaisutarvetta näissä ole. (Yritystutkimus Ry 2011, 32–34).

Oikaistun taseen sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset sisältävät virallisen taseen sisäiset osakkeet ja osuudet, muut osakkeet ja osuudet, sisäiset saamiset ja muut saamiset ja sijoitukset. Vaihtuvien vastaavien pitkäaikaiset saamiset siirretään oikaisussa pysyvien vastaavien sijoituksiin ja pitkäaikaisiin saamisiin. Sijoitukset vaativat oikaisua, mikäli niiden arvo on menetetty, poisto tapahtuu vähentämällä tasearvo kyseisestä erästä ja vastaavalla summalla omasta pääomasta.

Muut saamiset ja sijoitukset sisältävät virallisen taseen erät muut saamiset, myyntisaamiset, lainasaamiset ja siirtosaamiset. Leasingomaisuus esitetään omana eränään. (Yritystutkimus Ry 2011, 35–36).

Vastattavaa

Vastattavaa-puoli ei vaadi niin suuria oikaisuja kuin vastaavaa-puoli. Edellisten tilikausien voitto tai tappio erää korjataan vain aikaisempia tilikausia koskevien erien osalta. Tilikauden voitto tai tappio erää ei korjata, vaan tuloksen oikaisut tehdään oman pääoman oikaisuina. (Yritystutkimus Ry 2011, 42).

Oman pääoman oikaisut muodostuvat virallisen taseen omaisuus- tai velkaerien oikaisuksista, jotka on kohdistettu suoraan tase-eriin ohi tuloslaskelman. Oikaisuja voi aiheutua muun muassa liikearvosta, epävarmoista saamisista ja poisto-oikaisuksista. Oman pääoman oikaisut voivat olla myös positiivisia. (Yritystutkimus Ry 2011, 43–44).

Vieraan pääoman oikaisut ovat pitkälti tase-erien yhdistelyä tai luonteeltaan sellaisia, jotka on huomioitava osakeyhtiöitä analysoidessa (Yritystutkimus Ry 2011, 44–49).

3.2 Tuloslaskelman oikaisut

Oikaistussa tuloslaskelmassa välitulokset poikkeavat virallisesta tuloslaskelmasta: käyttökatteella tarkoitetaan tulosta varsinaisen liiketoiminnan kustannusten jälkeen, liiketulos sisältää poistot. Nettotulos ilmoittaa tuloksen ennen satunnaisia tuottoja ja – kuluja, sisältäen korot, tuotot, arvonalentumiset ja välittömät verot. Nettotuloksen jälkeistä tulosta kutsutaan kokonaistulokseksi. Oikaistun tuloslaskelman viimeinen erä on tilikauden tulos, jossa on huomioitu poistoerot, palkkakorjaukset, varaukset ja muut oikaisut. (Yritystutkimus Ry 2011, 14).

Tuloslaskelman oikaisujen tavoitteena on antaa liiketoiminnan volyymin ja kannattavuudesta oikea ja vertailukelpoinen kuva (Yritystutkimus Ry 2011, 17).

Käyttökate

Käyttökate muodostuu seuraavista tekijöistä: liikevaihto, liiketoiminnan muut tuotot, hankinnan ja valmistuksen kulut, ulkopuoliset palvelut, henkilöstökulut, liiketoiminnan muut kulut ja valmisteveraston lisäys tai vähennys. (Yritystutkimus Ry 2011, 14).

Liikevaihto ei vaadi oikaisua, sillä virallisen tuloslaskelman vaatimus liikevaihdon sisällöstä on riittävä. Liiketoiminnan muut tuotot – erä vaatii korjausta, mikäli se sisältää tapahtumia jotka ovat kertaluonteisia tai syntyneet esimerkiksi kokonaisesta toimialasta luopumisen yhteydessä saaduista myyntivoitoista, koska tämänkaltaiset erät heikentävät eri vuosien ja yritysten välistä vertailua. Nämä kertaluonteiset erät siirretään satunnaisiin tuottoihin ja niistä aiheutuneet kulut satunnaisiin kuluihin. Oikaistu aineet ja tarvikkeet – erään lisätään varastojen vähennys tai vähennetään varaston lisäys. Ulkopuoliset palvelut eivät vaadi oikaisua, sillä ne sisältävät työsuorituksista maksettuja korvauksia, jotka välittömästi liittyvät tuotantoon tai myyntiin, esimerkiksi huoltotyöt. (Yritystutkimus Ry 2011, 16–19).

Henkilöstökulut – erä pitää sisällään yrityksen henkilöstöön liittyvät pakolliset kulut, kaikki vapaaehtoiset henkilöstökulut tulee olla kirjattuna liiketoiminnan muihin kuluihin. Palkkorjaus on tehtävä, mikäli omistajien työpanos on ilmeinen eikä panosta vastaava palkka käy ilmi tuloslaskelmasta. Yksityinen elinkeinonharjoittaja ei voi nostaa itselleen palkkaa, vaan se rasittaa yksityisottoina tasetta. Yksityisottojen suora rinnastaminen palkkaan ei välttämättä ole oikein, sillä tämän erän suuruus riippuu yrityksen maksuvalmiudesta ja omistajan rahantarpeesta. Yritystutkimus Ry suosittelee porrastamaan palkkorjauksen liikevaihdon mukaan, mutta Ilari Salmen näkemyksen mukaan palkkorjauksen kuuluisi olla suurempi kuin Yritystutkimus Ry:n suosittama. Palkkorjaus on

kannattavuutta rasittava erä, joka ei vaikuta vakavaraisuuteen eikä kassavirtaan. (Yritystutkimus Ry 2011, 19–20 ; Salmi 2012, 146–147).

Liiketoiminnan muut kulut oikaistaan samalla periaatteella kuin liiketoiminnan muut tuotot. Valmisteveraston lisäys tai vähennys oikaistaan lisäämällä tähän erään omaan käyttöön valmistettujen hyödykkeiden erä. (Yritystutkimus Ry 2011, 21).

Liiketulos

Kun käyttökatteesta vähennetään poistot ja arvonalentumiset, päästään seuraavaan välitulokseen eli liiketulokseen. Poistot vaativat oikaisua, mikäli ne eivät ole oikeassa suhteessa käyttöomaisuuden määrään ja laatuun tai poistoajat ovat liian pitkiä käyttöikään nähden. Mikäli oikaisutarvetta on, tehdään se elinkeinoverolain (EVL) maksimipoistoina joka näkyy oikaistussa tuloslaskelmassa erässä muut tuloksen oikaisut. Salmi esittää teoksessaan merkittävän huomion EVL-poistoista, joilla ei ole mitään tekemistä taloudellisen pitoajan kanssa. Tämä johtuu siitä, että EVL on poliittisen päätöksenteon tulos. (Yritystutkimus Ry 2011, 22 ; Salmi 2012, 148).

Ero Salmen ja Yritystutkimus Ry:n näkemykseen oikaistusta tuloslaskelmasta on välierä tulos ennen veroja. Tätä välierää ei esitetä Yritystutkimuksen teoksessa laisinkaan. (Salmi 2012, 150–152 ; Yritystutkimus Ry 2011, 14).

Nettotulos

Liiketuloksesta päästään nettotulokseen, kun siitä vähennetään tuotot osuuksista ja muista sijoituksista, muut korko- ja rahoitustuotot, korkokulut ja muut rahoituskulut, kurssierot, sijoitusten ja arvopaperien arvonalentumiset sekä välittömät verot. Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista vaatii oikaisua, mikäli se sisältää kurssivoittoja, ne oikaistaan kurssieroihin. Muut korko- ja rahoitustuotot eivät vaadi oikaisua, ellei niihin ole kirjattu kurssivoittoja, jotka oikaistaan kuten edellä. Rahoitustuottoihin liittyvät käyvän arvon muutokset on siirrettävä kokonaistu-

loksen alapuolelle tuloksenjärjestelyeriin. Korkokulut ja muut rahoituskulut oikaistaan samoin kuin muut korko- ja rahoitustuotot. (Yritystutkimus Ry 2011, 23–24).

Kurssierot – erä ei sisälly viralliseen tuloslaskelmaan, mutta oikaistussa ne on esitettävä erikseen, mikäli ne ovat merkittäviä. Välittömät verot – erä tulee sisältää vain tarkasteltavan tilikauden tuloksesta aiheutuneet verot, ja mahdolliset lisäverot tai veronpalautukset on oikaistava satunnaisiin tuottoihin tai kuluihin. Kiinteistövero on luonteeltaan liiketoiminnan muu kulu. Virallisessa tuloslaskelmassa oleva laskennalliset verosaamisten ja – velkojen muutokset siirretään oikaisuna kohtaan muut oikaisut. (Yritystutkimus Ry 2011, 25).

Kokonaistulos

Nettotuloksen ja kokonaistuloksen välissä on satunnaiset tuotot ja kulut. Näitä kuuluu oikaista, mikäli ne sisältävät eriä, jotka kuuluvat varsinaiseen liiketoimintaan. Tällöin ne on palautettava oikaistussa tuloslaskelmassa takaisin omalle paikalleen. (Yritystutkimus Ry 2011, 26).

Salmen teoksessa satunnaiset erät eliminoidaan täysin, sillä hänen mukaansa analyysissa on otettava huomioon vain jatkuvan ja säännöllisen liiketoiminnan tulokset. Tämän vuoksi Salmen mallissa nettotuloksesta päästään suoraan tilikauden voittoon tai tappioon, kun Yritystutkimus Ry esittää tässä välissä kokonaistuloksen. (Yritystutkimus Ry 2011, 16 ; Salmi 2012, 149-152).

Tilikauden tulos

Kokonaistuloksen jälkeen esitetään tuloslaskelman viimeinen erä, tilikauden tulos. Tätä ennen kokonaistuloksesta vähennetään tai lisätään poistoerot, vapaaehtoiset varaukset ja muut tuloksen oikaisut. Mahdollinen aiemmin tehty palkkakorjaus oikaistaan ennen tilikauden tuloksen esittämistä. (Yritystutkimus Ry 2011, 16).

4 TILINPÄÄTÖSANALYYSIN TEORIA

Tilinpäätösanalyysin perusteena on virallinen tilinpäätös, liitteet ja muu käytettävissä oleva informaatio. Mitä enemmän sisäistä tietoa on tarjolla, sen tarkemman kuvan analyysin tekijä voi antaa yrityksestä ja sen toimintaan vaikuttavista syistä ja seurauksista. Lähtökohtaisesti oletetaan, että tilinpäätös on laadittu voimassa olevien lakien ja asetusten vaatimalla tavalla, joka selviää esimerkiksi mahdollisen tilintarkastuskertomuksen perusteella. Vaikka perustana on virallinen tilinpäätös, analyysin työkaluja käytetään vain oikaistuun tilinpäätökseen, sillä muutoin vertailukelpoisuus muihin toimijoihin menetetään. (Yritystutkimus Ry 2011, 7).

Analyysin tavoitteena on saada eri tilikaudet ja yritykset keskenään vertailukelpoiksi, sekä tuottaa selkeämmässä muodossa olevaa informaatiota yrityksen taloudellisesta tilasta sekä nähdä menneen perusteella potentiaali toimia tulevaisuudessa. Tilinpäätösanalyysissä keskitytään omistajan näkökulmaan ja jätetään muiden sidosryhmien intressit ulkopuolelle.

4.1 Toimiala Online ja Balance Consulting

Toimiala Online on osittain julkinen tietopalvelu, jota ylläpitää Työ- ja elinkeinoministeriö. Sivusto sisältää tilastoja ja ennusteita yritystoiminnan, talouden ja työllisyyden kehityksestä. Sivusto kerää tietonsa seuraavilta tahoilta: Tilastokeskus, Finnvera, Elinkeinoelämän keskuslaitos, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, työ- ja elinkeinoministeriö, Suomen Asiakastieto ja Valtiovarainministeriö. Tässä työssä hyödynnetään erityisesti yritysten tilinpäätöstilastoja, jotka ovat pääsääntöisesti Tilastokeskuksen ja Finnveran muodostamia. Tietokannasta on mahdollista saada esimerkiksi valmiina Excel-taulukkona valitut analyysitiedot, jonka rinnalle on mahdollista muodostaa vertailu omista tuloksista. (Toimiala Online 2014a).

Toimiala Online – palvelu on tärkeä tiedonlähde tilinpäätösanalyysissä, sillä toimeksiantajan kanssa samalla toimialalla olevat kilpailijat ovat useimmiten

pieniä henkilöyrittäjiä, joiden tarkkaa tilinpäätösinformaatiota ei ole muutoin julkisesti saatavilla. Yksittäisen yrityksen tietoja ei tämän palvelun avulla ole mahdollista saada, mutta yleisluontoinen kuva kilpailijoista on muodostettavissa. Kuitenkin osa palvelun tuottamista tiedoista voidaan myös jättää julkaisematta, mikäli tietosuojatietosuojat heikentyy. (Toimiala Online 2014a).

Kauppalehti Oy palveluineen on sivustonsa mukaan Suomen johtava talousmedia, joka painetun ja digitaalisen median tuotannon lisäksi tarjoaa Kauppalehti Tietopalvelut – nimistä palvelua. Tilinpäätösinformaatioon keskittyntä analyysiyksikköä kutsutaan nimellä Balance Consulting, jonka tunnuslukuanalyysin tulkintoja ja laskukaavoja käytetään hyväksi tässä opinnäytetyössä. (Kauppalehti Oy 2014).

Tunnuslukujen laskukaavoissa ja tulkinnoissa on erityisesti painotettu lähteenä Yritystutkimus Ry:n Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysia, koska kyseistä teosta on käytetty myös Toimiala Online palvelussa tunnuslukuja laskettaessa. Tarkempaa analyysia varten on hyödynnetty Balance Consultingin tarjoamia tulkintoja niiden yleisen käytön vuoksi. (Toimiala Online 2014b).

4.2 Prosenttimuotoinen tilinpäätös ja trendianalyysi

Yksi tapa analysoida tilinpäätöstä on muodostaa tase ja tulos prosenttimuotoisina. Tässä analyysissa suhteutetaan tuloslaskelman erät liikevaihtoon ja taseessa taseen loppusumma sen eriin. Tämä auttaa ymmärtämään eri erien merkitystä ja kehitystä tuloslaskelmassa ja taseessa. On kuitenkin huomioitava, että esimerkiksi yhden erän merkittävä muutos muuttaa myös muiden erien prosentuaalista arvoa, vaikkei niissä olisi absoluuttista muutosta juurikaan tapahtunut. Prosenttimuotoinen tilinpäätös on hyödyllisimmillään silloin, kun analysointi voidaan yhdistää tarkempaan tietoon numerojen takana, esimerkiksi vuosikertomusten muodossa. (Niskanen & Niskanen 2004, 87–90).

Kun tilinpäätös on tehty prosenttilukumuotoiseksi, voidaan tuloslaskelmasta tutkia muun muassa kulurakenteen kehittymistä tilikausien aikana. Taseen vastaavaa-puoli soveltuu hyvin omaisuus- ja rahoitusrakenteen kehittymisen seu-

rantaan kun vastattavaa-puolelta nähdään miten yrityksen rahoitusrakenne muuttuu tilikausien edetessä. Yritysten välinen vertailu helpottuu, sillä voidaan verrata erikokoisten yritysten suhdelukuja taloudellisen menestyksen, kannattavuuden ja vakavaraisuuden osalta ilman kokoerojen aiheuttamaa tulkintavaikutusta. (Niskanen & Niskanen 2004, 90–96).

Toimiala Online – palvelun kautta on mahdollista saada tilinpäätöstietoja prosenttimuotoisena. Tämä edesauttaa toimeksiantajan tilinpäätöstietojen vertailua muihin vastaaviin toimijoihin (Toimiala Online 2014a).

Trendianalyysi

Trendianalyysi on jatkoa prosenttilukumuotoiselle tilinpäätöksen esitystavalle. Siinä tarkastellaan tilinpäätöserien ajallista kehitystä prosenttilukumuotoista tilinpäätöstä hyödyntäen. Analyysissa verrataan tilinpäätöstietoja usean vuoden ajalta, jossa varhaisimman vuoden arvoiksi asetetaan 100. Myöhempinä vuosina saatuja arvoja verrataan tämän perusvuoden arvoon laskemalla kuinka monta prosenttia myöhempi arvo on perusvuoden arvosta. (Niskanen & Niskanen 2004, 96).

Trendianalyysia tulkittaessa rinnalla on hyvä pitää prosenttilukumuotoista analyysia jotta nähdään, kuinka merkittäviä erät ovat ennen kuin tehdään tulkintoja erien muutoksista tilikausien mittaan. Trendianalyysin suuret muutokset eivät välttämättä ole merkityksellisiä, mikäli erien vaikutus kokonaisuuden kannalta prosenttilukumuotoisessa tilinpäätöksessä on pieni. Liikevaihdon muutosta tarkastellessa eri vuosina on hyvä verrata lukua suhteessa inflaation kehitykseen. (Niskanen & Niskanen 2004, 99 ; Yritystutkimus Ry 2014, 75).

4.3 Tunnusluvut

Yksittäiset erät taseen ja tuloslaskelman riveillä eivät ole riittävän informatiivisia, ja tällöin tarvitaan tunnuslukuja tiivistämään ja selkeyttämään tilinpäätösinformaatiota. Tunnuslukujen tulkinnoille ja viitteellisille ohjeistoille on olemassa

monia tulkintaohjeita, mutta tulkinnassa on ensisijaisesti muistettava, ettei pidä luottaa vain yhteen tunnuslukuun, eikä tarkastella vain yhden kauden tunnuslukuja. Analysoitaessa yritystä tunnuslukujen avulla on ymmärrettävä myös yrityksen liiketoimintamallia ja ympäristöä. (Salmi 2012, 121–122 ; Seppänen 2011, 23).

Seuraavat tunnusluvut on ensisijaisesti valittu Toimiala Online -palvelun perusteella. Sieltä saatavien tietojen avulla voidaan vertailla toimeksiantajan saamia tuloksia koko toimialan tuloksiin ja siten nähdä miten yritys sijoittuu toiminnassaan suhteessa muihin. Ensimmäisenä lähteenä on käytetty Kauppalehti Oy:n tuottamaa Balance Consulting -palvelua, jota on vertailtu päälähteeseen, joka on Yritystutkimus Ry:n julkaisema teos Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi.

Tunnuslukuja tarkastellaan pääsääntöisesti kolmelta kannalta: kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus. Alla on esiteltyinä myöhemmin itse analyysissä käytettävät tunnusluvut. Tunnuslukujen tarkat laskukaavat esitetään liitteissä.

4.3.1 Kannattavuus

Kannattavuus on yrityksen toimintaedellytys, ja mikäli tämä on heikko pitkällä aikavälillä, joudutaan toiminta todennäköisesti lopettamaan ennenaikaisesti. Heikko kannattavuus tarkoittaa, että yritys tuottaa tappiota ja joutuu siksi käyttämään omaa pääomaansa, mikä väistämättä loppuu aikanaan. Kannattavuuden tunnusluvut jaetaan liikevaihtoon suhteutettuihin katemittareihin ja pääomaan suhteutettuihin tuottomittareihin. Katemittareista käsitellään jäljempänä käyttökattetta, liiketulosta, rahoitustulosta, nettotulosta ja kokonaistulosta. Tuottomittareista käsitellään kokonaispääoman tuotto prosenttia ja oman pääoman tuotto prosenttia. Kannattavuutta voidaan mitata absoluuttisesti, eli liiketoiminnan kulujen ja tuottojen erotuksena tai suhteellisesti, vertaamalla voiton suhdetta yritykseen sijoitettuun pääomaan nähden. (Balance Consulting 2014 ; Yritystutkimus Ry 2014, 60).

Liiketulos kertoo kuinka paljon varsinaisen liiketoiminnan tuotoista on jäänyt jäljelle ennen rahoituseriä ja veroja, ja se on oikaistun tuloslaskelman ensimmäinen

mäinen välitulos. Tämä tunnusluku soveltuu niin yksittäisen yrityksen kuin saman toimialan yritysten väliseen vertailuun, ja sillä vertaillaan operatiivista kannattavuutta. Koska liiketuloksessa ei ole rahoituskuluja mukana, ei yritysten eri velkaantuneisuusasteet vaikuta tunnusluvun tulokseen. (Balance Consulting 2014 ; Yritystutkimus Ry 2014, 61).

Oman pääoman tuottoprosentti (ROE, Return On Equity) kertoo kuinka paljon omalle pääomalle on kertynyt tuottoa tilikauden aikana. Tuottotaso määräytyy omistajien tuottovaatimusten mukaan, mutta lähtökohtaisesti on kyettävä aikaansaamaan riittävää tuottoa niin vieraalle kuin omalle pääomalle. Tuoton tulisi kuitenkin aina olla korkeampi kuin riskittömän sijoituksen tuoton, jona tavallisesti pidetään valtion joukkovelkakirjalainojen tuottotasoa. Huomioitavaa on, että esimerkiksi suuret investoinnit, jotka eivät ole vielä tuottaneet tuloa voivat aiheuttaa ongelmia tunnusluvun tulkinnassa. Lisäksi pääoma-arvot ovat osin historiallisia, ja saadakseen totuudenmukaisemman kuvan oman pääoman tuotosta tulisi taseen pääomat arvostaa käypään arvoon, mikä käytännössä on hankalaa. Tämän tunnusluvun rinnalla on hyvä tarkastella nettotuloksen euromääräistä tasoa. (Balance Consulting 2014 ; Yritystutkimus Ry 2014, 65).

Kokonaispääoman tuottoprosentti (ROA, Return On Assets) kertoo kuinka paljon kaikki yritykseen sitoutunut pääoma on tuottanut tulosta. Tähän mittariin ei yhtiömuodolla tai veronmaksupolitiikalla ole vaikutusta. Vertailukelpoisuutta heikentää yritysten mahdollisuus tehdä eri tavoin arvonkorotuksia. Arvonkorotuksia käyttäneet yritykset saavat heikompia tuottoprosentteja kuin ne jotka käyttävät tasearvoissa hankinta-arvoja. (Balance Consulting 2014 ; Yritystutkimus Ry 2014, 63-64).

Nettotulosprosentti on yleensä varsinaisen toiminnan tulos, ja käytännössä omistajille jäävä osuus tilikauden tuloksesta. Tunnusluvun positiivisuus kertoo että yritys on kyennyt selviytymään lainojen koroista sekä käyttöpääoman ja investointien omarahoituksesta. Tätä tunnuslukua on hyvä tarkistella yhdessä oman pääoman tuottoprosentin kanssa. Kannattava toiminta vaatii, että nettotulos on positiivinen, mutta riittävyys määräytyy muun muassa pääomarakenteen

vahvistamispyrkimyksen ja voitonjakotavoitteiden mukaan. (Balance Consulting 2014 ; Yritystutkimus Ry 2014, 62).

Käyttökateprosentti kertoo kuinka paljon liikevaihdosta jää katetta, kun siitä vähennetään yrityksen toimintakulut. Tunnusluku kuvaa siis varsinaisen liike-toiminnan tulosta ennen poistoja ja veroja. Tunnusluvulle ei ole varsinaisia oh-jearvoja, sillä ne ovat hyvin toimialakohtaisia, ja toimialan sisällä arvot voivat vaihdella riippuen esimerkiksi siitä, omistaako vai vuokraako yritys tuotantovä-lineitään. Omistavan yrityksen kateluku voi olla korkeampi kuin vuokraavan, ja samoin tukkukauppa harjoittavalla 5% käyttökate on hyvä, kun taas konepaja-teollisuudessa luvun on oltava lähempänä 20 prosenttia. (Balance Consulting 2014 ; Yritystutkimus Ry 2014, 60-61).

Rahoitustulosprosentti kertoo kuinka paljon varsinainen liiketoiminta tuottaa tulorahoitusta. Tunnusluku kertoo kuinka yritys kykenee suoriutumaan varsinaisen toiminnan tuotoilla lainojen lyhennyksistä, käyttöpääoman lisäyksestä ja investointien omarahoituksesta. Rahoitustuloksen tulisi lyhyelläkin aikavälillä olla positiivinen, sillä negatiivisuus kertoo, ettei lainojen lyhennyksiin ja voitonjako-oon ole riittänyt tulorahoitusta. Tämä tunnusluku ei kuitenkaan täysin kuvaa yrityksen kassavirtaa, sillä siihen sisältyy useita ei-kassatapahtumia kuten va-raston muutokset ja jaksotukset. (Balance Consulting 2014 ; Yritystutkimus Ry 2014, 62).

Kokonaistulosprosentti kuvaa yrityksen kokonaistulosta, ja sisältää myös sa-tunnaiset ja kertaluonteiset erät. Tunnuslukua on hyvä tarkastella nettotuloksen rinnalla, sillä satunnaisilla erillä voi olla merkittävä vaikutus yrityksen tunnuslu-kuihin. Esimerkiksi nettotulos voi olla vahva, mutta konserniavustuksen maksa-minen aiheuttaa maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnuslukujen heikenty-mistä, kun hyvä tulos ei jää kasvattamaan yhtiön kassaa ja omaa pääomaa. (Balance Consulting 2014).

4.3.2 Maksuvalmius

Yrityksen tulee selviytyä liiketoiminnan juoksevien kulujen hoidosta, ja mikäli yrityksen maksuvalmius on heikko, voi se ajautua maksukyvyttömäksi ja siten jopa konkurssiin. Maksuvalmiutta voidaan mitata staattisilla mittareilla, jotka ovat laskettu taseesta ja dynaamisilla mittareilla, jotka perustuvat rahavirtoihin. Tässä käsitellään vain staattisia mittareita, quick ja current ratiota, vaikka aiemmin mainittu rahoitustulos luetaan myös dynaamiseksi maksuvalmiuden mittariksi kannattavuuden mittarin ohella. Staattiset mittarit kuvaavat maksuvalmiutta tietyllä hetkellä, kun taas dynaamisilla mittareilla tarkastellaan tulorahoituksen riittävyttä maksuveloitteiden hoitoon tilikauden aikana. (Balance Consulting 2014 ; Yritystutkimus Ry 2014, 71).

Quick ratio mittaa yrityksen kykyä selviytyä lyhytaikaisista veloistaan nopeasti rahaksi muutettavilla omaisuuserillä. Tunnusluku siis mittaa kassavalmiutta ja rahoituspuskurien tilaa, jotka eivät saa olla liian pienet, koska tällöin ei ole käytettävissä varoja yllättäviin menoihin. Tunnusluvun suositusarvo on 1, jolloin lyhytaikaiset velat ovat täysin katettavissa rahoitusomaisuudella. Kuitenkin on huomioitava toimialakohtaisuus, nimittäin jos toimialalle on tyypillistä suuret varastot, on noin korkeaan arvoon pääseminen vaikeaa. Tämän vuoksi tunnusluvun tulkinnan yhteydessä on hyvä tarkastella pääomarakennetta, sillä korkea omavaraisuusaste tuo mahdollisuuden paikata lyhytaikaista rahoitusvajetta velalla. Erityisesti tässä tunnusluvussa on huomioitava, että tässä käytetään taseesta saatuja arvoja, jolloin tunnusluku kuvaa vain tilinpäätöspäivän tilannetta. Siksi on erityisen tärkeää verrata eri vuosia keskenään ja huomioida että maksuvalmius voi vaihdella tilikauden aikana voimakkaasti. (Balance Consulting 2014 ; Yritystutkimus Ry 2014, 71-72).

Current ratio on vastaava quick ration kanssa, mutta tarkasteluajanjakso on pidempi, ja tunnusluvussa huomioidaan myös yrityksen vaihto-omaisuus. Huomioitavaa on vaihto-omaisuuden arvioimiseen liittyvä epävarmuus. (Balance Consulting 2014 ; Yritystutkimus Ry 2014, 71-72).

4.3.3 Vakavaraisuus

Vakavaraisuus kertoo yrityksen kyvystä suoriutua sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä. Tunnusluvut kuvaavat käytännössä yrityksen pääomarakennetta, eli oman ja vieraan pääoman suhdetta. Vakavaraisuuden tunnusluvut voidaan jakaa kahteen ryhmään: staattisiin rahoitusrakenteen mittareihin ja dynaamisiin rahoituksen riittävyyden mittareihin. Tässä osiossa käsitellään staattisia mittareita, omavaraisuusastetta ja suhteellista velkaantuneisuutta. (Balance Consulting 2014e).

Omavaraisuusaste mittaa yrityksen vakavaraisuutta, tappion sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Tällöin mitä korkeampi tunnusluvun arvo on, sen vakaammalla pohjalla on yrityksen liiketoiminta. Tunnusluvussa on kuitenkin huomioitava, että esimerkiksi yrityksen ikä vaikuttaa tunnusluvun arvoon, sillä nuori yritys on usein velkaantuneempi kuin vanha. Samoin on huomioitava jälleen se, että tunnusluvun tekijät otetaan taseesta, joka kuvaa vain tilinpäätöspäivän tilannetta. Matala omavaraisuusaste ei välttämättä ole huono, jos yrityksellä on kohtuullinen kannattavuus eikä tappioita juurikaan synny. Korkea omavaraisuus tuo kuitenkin turvaa heikkoja taloustilanteita ja muita riskejä vastaan, ja siten tuo enemmän liikkumavapautta yritykselle. Henkilöyhtiöissä omistajat ovat henkilökohtaisessa vastuussa yrityksen toiminnasta ja veloista, jolloin omistajien varat ja velat on mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon. (Balance Consulting 2014 ; Yritystutkimus Ry 2014, 66).

Suhteellinen velkaantuneisuus mittaa velkojen suhdetta liikevaihtoon. Korkea suhteellinen velkaantuneisuus edellyttää hyvää ja vakaata käyttökattetta. Tunnusluvulle ei ole yleisiä ohjearvoja, ja sitä voidaan käyttää vain saman toimialan yritysten vertailuun. Tuotannollisille yrityksille on annettu ohjearvot Yritystutkimus Ry:n teoksessa. (Balance Consulting 2014 ; Yritystutkimus Ry 2014, 67).

5 TOIMEKSIANTAJAN TILINPÄÄTÖSANALYYSI (OSITTAIN SALAINEN)

5.1 Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös ja trendianalyysi

Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös auttaa hahmottamaan niin tuloksen muodostumista kuin taseen erien suhdetta toisiinsa paremmin kuin numeerisesti esitetynä. Prosenttimuotoisena erien merkitys korostuu, eikä lukujen suuruus hämäää tilinpäätöksen tulkitsijaa.

5.2 Tunnusluvut

5.3 Toimiala Online vertailu

Toimiala Online palvelu päivitetään kerran vuodessa, noin 14 kuukautta tilastovuoden päättymisestä. Tästä johtuen TOL2008 aineiston vuoden 2013 tilinpäätöstilastot eivät ole täysin valmiita, mutta ennakkotietoja on jo julkaistu. Tämän vuoksi prosenttilukumuotoinen vertailu on mahdollista tehdä vain vuosien 2012 ja 2011 osalta, mutta tunnuslukuja on julkaistu vuodelta 2013. (Toimiala Online 2014a).

TOL2008 aineiston lisäksi käytetään Finnveran tuottamaa tilastotietoa tunnusluvuista. Finnvera on valtion omistama erityisrahoitusyhtiö, joka saa asiakkaidensa tilinpäätöstiedot vuosittain osana lainaehtojaan. Finnveran aineisto on suppeampi, kattaen alle 40–100 yritystä vuodesta riippuen, kun taas TOL2008 tutkimusjoukossa on noin 1500 yritystä. Saatavissa olevat tiedot eivät ole identtiset TOL2008 ja Finnveran tuottamassa aineistossa, ja siksi tämän työn koonti-
taulukoissa tyhjäksi jätetyt kohdat ilmoittavat, ettei kyseisiä tietoja ollut saatavissa. (Toimiala Online 2014e).

Saadut tilastotiedot on jaettu, mediaani on keskimäinen havainto jonka arvon molemmin puolin on yhtä monta tekijää. Yläkvartiili ilmoittaa neljänneksen, jon-

ka arvot ovat samat tai suuremmat, ja alakvartiili sen neljänneksen, jonka arvot ovat ilmoitettua pienemmät tai samat. (Toimiala Online 2014f).

Taulukko 1. Tuloslaskelma prosentteina. (Toimiala Online 2014).

		2012	2011
Aine- ja tarvikekäyttö	Keskiarvo	-26,2	-26
	Mediaani	-16,2	-15
	Alakvartiili	-31,7	-30,5
	Yläkvartiili	-4,2	-4,5
	Toimeksiantaja		
Ulkopuoliset palvelut	Keskiarvo	-7,5	-7,3
	Mediaani	0	0
	Alakvartiili	-2,1	-2,4
	Yläkvartiili	0	0
	Toimeksiantaja		
Palkat ja henkilösivukulut	Keskiarvo	-20,2	-20
	Mediaani	-9,4	-9
	Alakvartiili	-22,6	-21,7
	Yläkvartiili	-4,3	-4
	Toimeksiantaja		
Liiketoiminnan muut kulut	Keskiarvo	-19,5	-19,1
	Mediaani	-20,7	-20,2
	Alakvartiili	-30,9	-29,9
	Yläkvartiili	-14,3	-13,1
	Toimeksiantaja		
KÄYTTÖKATE	Keskiarvo	10	13,2
	Mediaani	10,1	15
	Alakvartiili	-2,8	-0,3
	Yläkvartiili	25,5	31,4
	Toimeksiantaja		
Poistot ja arvonalentumiset	Keskiarvo	-3,9	-4,1
	Mediaani	-2,7	-2,9
	Alakvartiili	-5,8	-6,2
	Yläkvartiili	-0,7	-0,8
	Toimeksiantaja		
LIIKETULOS	Keskiarvo	6,1	9,1
	Mediaani	6,1	10,6
	Alakvartiili	-7,6	-4,1
	Yläkvartiili	21,2	26,6
	Toimeksiantaja		
		2012	2011
Rahoitustuotot	Keskiarvo	0,2	0,4
	Mediaani	0	0
	Alakvartiili	0	0
	Yläkvartiili	0	0
	Toimeksiantaja		
Rahoituskulut	Keskiarvo	-1,2	-1,4
	Mediaani	-0,3	-0,3
	Alakvartiili	-1,2	-1,2
	Yläkvartiili	0	0
	Toimeksiantaja		
Verot	Keskiarvo	-3,7	-3,6
	Mediaani	-1,1	-0,7
	Alakvartiili	-7,3	-6,6
	Yläkvartiili	0	0
	Toimeksiantaja		
NETTOTULOS	Keskiarvo	1,4	4,5
	Mediaani	1,4	5,1
	Alakvartiili	-12,3	-7,6
	Yläkvartiili	13,3	19,1
	Toimeksiantaja		
KOKONAIS-TULOS	Keskiarvo	2	5,4
	Mediaani	1,6	5,3
	Alakvartiili	-12,2	-7,3
	Yläkvartiili	13,5	19,3
	Toimeksiantaja		
TILIKAUDEN TULOS	Keskiarvo	18,2	19,4
	Mediaani	26,2	25,7
	Alakvartiili	6,6	7,2
	Yläkvartiili	44,2	46,9
	Toimeksiantaja		

Taulukko 2. Tase prosentteina. (Toimiala Online 2014).

		2012	2011
Oma pääoma	Keskiarvo	27,1	29,7
	Mediaani	38,5	38,7
	Alakvartiili	-2,9	-2,8
	Yläkvartiili	76	74,9
	Toimeksiantaja		
Pitkäaikainen vieras pääoma	Keskiarvo	36,7	35,7
	Mediaani	1,8	0,3
	Alakvartiili	0	0
	Yläkvartiili	48,5	45,5
	Toimeksiantaja		
Lyhytaikainen vieras pääoma	Keskiarvo	33,4	32,4
	Mediaani	28,6	31,1
	Alakvartiili	8,7	9,6
	Yläkvartiili	58,6	60,9
	Toimeksiantaja		
Vieras pääoma yhteensä	Keskiarvo	70,1	68,1
	Mediaani	60,5	60,2
	Alakvartiili	23	24,2
	Yläkvartiili	102,2	101,5
	Toimeksiantaja		

Taulukko 3. Kannattavuus. (Toimiala Online 2014).

		2013		2012		2011	
		TOL2008	Finnvera	TOL2008	Finnvera	TOL2008	Finnvera
Käyttökate-%	Keskiarvo	12,8		10		13,2	
	Mediaani	14,7	4,8	10,1	7,9	15	5,6
	Alakvartiili	-0,2	-5,2	-2,8	0,8	-0,3	-1,9
	Yläkvartiili	31,8	12,2	25,5	17,4	31,4	13,6
	Toimeksiantaja						
Rahoitustulos-%	Keskiarvo	8,9		5,3		8,5	
	Mediaani	9,2	1,9	4,7	5,1	9,9	3,2
	Alakvartiili	-4	-6,7	-7,1	-2,1	-3,2	-4
	Yläkvartiili	24,9	9,1	17,4	12,2	23,2	9,9
	Toimeksiantaja						
Liiketulos-%	Keskiarvo	9		6,1		9,1	
	Mediaani	9,7	-1,7	6,1	4,4	10,6	2,5
	Alakvartiili	-4,7	-8,7	-7,6	-3,2	-4,1	-6,8
	Yläkvartiili	28,2	9,6	21,2	13,3	26,6	9,6
	Toimeksiantaja						
Nettotulos-%	Keskiarvo	5,1		1,4		4,5	
	Mediaani	5,1	-2,7	1,4	1,8	5,1	0
	Alakvartiili	-8,6	-13,4	-12,3	-6,5	-7,6	-10
	Yläkvartiili	21	7,3	13,3	8,8	19,1	6,6
	Toimeksiantaja						
Kokonaistulos-%	Keskiarvo	5,4		2		5,4	
	Mediaani	5,1		1,6		5,3	
	Alakvartiili	-8,4		-12,2		-7,3	
	Yläkvartiili	21,1		13,5		19,3	
	Toimeksiantaja						
Tilikauden tulos-%	Keskiarvo	17,4		18,2		19,4	
	Mediaani	25,8		26,2		25,7	
	Alakvartiili	5,6		6,6		7,2	
	Yläkvartiili	43,2		44,2		46,9	
	Toimeksiantaja						
Kokonaispääoman tuotto-%	Keskiarvo	15,2		8,2		18,5	
	Mediaani	12,9	-3,8	10,1	10,7	18,4	3,9
	Alakvartiili	-14,9	-18,1	-19,3	-6,7	-13,1	-9,7
	Yläkvartiili	71,5	14,9	60,8	38,2	89,5	24,2
	Toimeksiantaja						

Taulukko 4. Vakavaraisuus. (Toimiala Online 2014).

		2013		2012		2011	
		Finnvera	TOL2008	TOL2008	Finnvera	TOL2008	Finnvera
Omavaraisuusaste-%	Keskiarvo		34,2	29,7		31,7	
	Mediaani	0	50	39,4	9,8	39,8	5,8
	Alakvartiili	-49	5,5	-2,2	-32	-1,5	-46,2
	Yläkvartiili	21,1	88,6	77	33,4	75,8	30
	Toimeksiantaja						
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	Keskiarvo		37,6	40,6		33,4	
	Mediaani	47,5	13,9	16	34,3	16,2	35,5
	Alakvartiili	21,5	4,4	5,2	19,9	5,2	19,6
	Yläkvartiili	85,8	32,3	39,3	57	36,1	68,3
	Toimeksiantaja						

Taulukko 5. Maksuvalmius. (Toimiala Online 2014).

		2013	2012		2011	
		Finnvera	TOL2008	Finnvera	TOL2008	Finnvera
Quick ratio	Keskiarvo		0,9		1	
	Mediaani	0,9	0,9	0,8	1	0,8
	Alakvartiili	0,5	0,3	0,4	0,3	0,4
	Yläkvartiili	1,9	2,3	1,4	2,5	1,2
	Toimeksiantaja					
Current ratio	Mediaani	1,3		1,1		1
	Alakvartiili	0,9		0,7		0,7
	Yläkvartiili	2		1,6		1,5
	Toimeksiantaja					

6 YHTEENVETO (SALAINEN)

LÄHTEET

Balance Consulting 2014. Tunnusluvut. Viitattu 19.11.2014
<http://www.balanceconsulting.fi/tunnusluvut>.

Findikaattori 2014. Kuluttajahintaindeksin muutos. Viitattu 13.12.2014.
<http://www.findikaattori.fi/fi/1>

Kauppalehti Oy 2014. Yritysesittely. Viitattu 27.11.2014
<http://kampanjat.kauppalehti.fi/yritysesittely>.

Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.

Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2010. Pieni kirjanpitovelvollinen, kirjanpito ja tilinpäätös. Helsinki: WSOYpro.

Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2006. Tilinpäätöksen tulkinta. Helsinki: WSOYpro

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2004. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Edita Prima Oy.

Salmi, I. 2012. Mitä tilinpäätös kertoo? Helsinki: Edita.

Seppänen, H. 2011. Yrityksen analysointi ja tilinpäätös. Helsinki: Kauppakamari.

Tilastokeskus 2014. Toimialaluokitus 2008. Viitattu 19.11.2014
<http://www.stat.fi/meta/luokitukset/toimiala/001-2008/43320.html>.

Toimiala Online 2014a. Tietopalvelu. Viitattu 19.11.2014
<http://www2.toimialaonline.fi/>.

Toimiala Online 2014b. Tilinpäätösanalyysin lähteet. Viitattu 30.11.2014
<http://www2.toimialaonline.fi/> > Tilastokanta > Tilinpäätöstilastot.

Toimiala Online 2014c. Tilastot. Viitattu 30.11.2014 <http://www2.toimialaonline.fi/> > Tilastokanta > Yritykset ja toimialat > Tilinpäätöstilastot > Tilinpäätöstilastot TOL2008.

Toimiala Online 2014d. Tunnusluvut. Viitattu 12.12.2014
<http://www2.toimialaonline.fi/Dokumentit/Tuoteseloste.pdf>

Toimiala Online 2014e. Finnveran tilastot. Viitattu 14.12.2014 <http://www2.toimialaonline.fi/> > Tilastokanta > Yritykset ja toimialat > Tilinpäätöstilastot (Finnvera Oyj) > Finnveran tilinpäätöstilastot.

Toimiala Online 2014f. Tilastoeselitykset. Viitattu 13.10.2014.
<http://www2.toimialaonline.fi/Dokumentit/Tuoteseloste.pdf>

Yritystutkimus Ry 2011. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Tase: virallinen, lyhennetty ja oikaistu

Virallinen tase

V a s t a a v a a

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet

    Kehittämismenot

    Aineettomat oikeudet

    Liikearvo

    Muut pitkävaikutteiset menot

    Ennakkomaksut

Aineelliset hyödykkeet

    Maa- ja vesialueet

    Rakennukset ja rakennelmat

    Koneet ja kalusto

    Muut aineelliset hyödykkeet

    Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

Sijoitukset

    Osuudet saman konsernin yrityksissä

    Saamiset saman konsernin yrityksiltä

    Osuudet omistusyhteisy yrityksissä

    Saamiset omistusyhteisy yrityksiltä

    Muut osakkeet ja osuudet

    Muut saamiset

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus

    Aineet ja tarvikkeet

    Keskeneräiset tuotteet

    Valmiit tuotteet/tavarat

    Muu vaihto-omaisuus

    Ennakkomaksut

Saamiset

    Myyntisaamiset

    Saamiset saman konsernin yrityksiltä

    Saamiset omistusyhteisy yrityksiltä

    Lainasaamiset

    Muut saamiset

    Maksamattomat osakkeet/osuudet

    Siirtosaamiset

Rahoitusarvopaperit

    Osuudet saman konsernin yrityksissä

    Muut osakkeet ja osuudet

    Muut arvopaperit

Rahat ja pankkisaamiset

Vastaavaa yhteensä

(Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339).

V a s t a t t a v a a

OMA PÄÄOMA

Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma

Ylikurssirahasto

Arvonkorotusrahasto

Käyvän arvon rahasto

Muut rahastot

    Vararahasto

    Yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaiset rahastot

    Muut rahastot

Edellisten tilikausien voitto (tappio)

Tilikauden voitto (tappio)

TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

Poistoero

Vapaaehtoiset varaukset

PAKOLLISET VARAUKSET

Eläkevaraukset

Verovaraukset

Muut pakolliset varaukset

VIERAS PÄÄOMA

Joukkovelkakirjalainat

Vaihtovelkakirjalainat

Lainat rahoituslaitoksilta

Eläkelainat

Saadut ennakot

Ostovelat

Rahoitusvekselit

Velat saman konsernin yrityksille

Velat omistusyhteisy yrityksille

Muut velat

Siirtovelat

Vastattavaa yhteensä

Lyhennetty tase

V a s t a a v a a

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet
Aineelliset hyödykkeet
Sijoitukset

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus
Saamiset; lyhyt- ja pitkäaikaiset erikseen
Rahoitusarvopaperit
Rahat ja pankkisaamiset

Vastaavaa yhteensä

V a s t a t t a v a a

OMA PÄÄOMA

Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma
Ylikurssirahasto
Arvonkorotusrahasto
Käyvän arvon rahasto
Muut rahastot
Edellisten tilikausien voitto (tappio)
Tilikauden voitto (tappio)

TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

PAKOLLISET VARAUKSET

VIERAS PÄÄOMA; lyhyt- ja pitkäaikainen erikseen

Vastattavaa yhteensä

(Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339).

Oikaistu tase

V a s t a a v a a

PYSYVÄT VASTAAVAT

Kehittämismenot

Liikearvo

Muut aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet yhteensä

Maa- ja vesialueet

Rakennukset ja rakennelmat

Koneet ja kalusto

Muut aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet yhteensä

Sisäiset osakkeet ja osuudet

Muut osakkeet ja osuudet

Sisäiset saamiset

Muut saamiset ja sijoitukset

Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä

Leasingomaisuus

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Aineet ja tarvikkeet

Keskeneräiset tuotteet

Valmiit tuotteet

Muu vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus yhteensä

Myyntisaamiset

Sisäiset myyntisaamiset

Muut sisäiset saamiset

Muut saamiset

Lyhytaikaiset saamiset yhteensä

Rahat ja rahoitusarvopaperit

Vastaavaa yhteensä

(Yritystutkimus Ry 2011, 30).

V a s t a t t a v a a

OMA PÄÄOMA

Osake- tai muu peruspääoma

Ylikurssi-, vara- ja arvonkorotusrahasto

Käyvän arvon rahasto

Muut rahastot

Kertyneet voittovarot

Tilikauden tulos

Pääomalainat

Taseen oma pääoma yhteensä

Poistoero

Vapaaehtoiset varaukset

Poistoero ja varaukset yhteensä

Oman pääoman oikaisu

Oikaistu oma pääoma yhteensä

VIERAS PÄÄOMA

Pääomalainat

Lainat rahoituslaitoksilta

Eläkelainat

Saadut ennakot

Sisäiset velat

Muut pitkäaikaiset velat

Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä

Laskennallinen verovelka

Pakolliset varaukset

Leasingvastuut

Korolliset lyhytaikaiset velat

Saadut ennakot

Ostovelat

Sisäiset ostovelat

Muut sisäiset korolliset velat

Muut sisäiset korottomat velat

Muut korottomat lyhytaikaiset velat

Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä

Oikaistu vieras pääoma yhteensä

Vastattavaa yhteensä

Tuloslaskelma: virallinen, lyhennetty ja oikaistu

Virallinen kululajikohtainen tuloslaskelma

LIKEVAIHTO

Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos

Valmistus omaan käyttöön

Liiketoiminnan muut tuotot

Materiaalit ja palvelut

    Aineet, tarvikkeet ja tavarat

        Ostot tilikauden aikana

        Varastojen muutos

    Ulkopuoliset palvelut

Henkilöstökulut

    Palkat ja palkkiot

    Henkilösivukulut

        Eläkekulut

        Muut henkilösivukulut

Poistot ja arvonalentumiset

    Suunnitelman mukaiset poistot

    Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä

    Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset

Liiketoiminnan muut kulut

LIKEVOITTO (-TAPPIO)

Rahoitustuotot ja -kulut

    Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä

    Tuotot osuuksista omistusyhteyserityksissä

    Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista

    Muut korko- ja rahoitustuotot

    Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista

    Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista

    Korkokulut ja muut rahoituskulut

VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ

Satunnaiset erät

    Satunnaiset tuotot

    Satunnaiset kulut

VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA

Tilinpäätössiirrot

    Poistoeron muutos

    Vapaaehtoisten varausten muutos

Tuloverot

Muut välittömät verot

TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

(Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339).

Kululajikohtainen lyhennetty tuloslaskelma

BRUTTOTULOS

Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot

Henkilösivukulut

Eläkekulut

Muut henkilösivukulut

Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelman mukaiset poistot

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä

Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset

Liiketoiminnan muut kulut

LIIKEVOITTO (-TAPPIO)

Rahoitustuotot ja -kulut

Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä

Tuotot osuuksista omistusyhteisy yrityksissä

Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista

Muut korko- ja rahoitustuotot

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista

Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista

Korkokulut ja muut rahoituskulut

VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ

Satunnaiset erät

Satunnaiset tuotot

Satunnaiset kulut

VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA

Tilinpäätössiirrot

Poistoeron muutos

Vapaaehtoisten varausten muutos

Tuloverot

Muut välittömät verot

TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

(Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339).

Oikaistu kululajikohtainen tuloslaskelma

LIKEVAIHTO

Liiketoiminnan muut tuotot

LIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ

- Aine- ja tarvikekäyttö
- Ulkopuoliset palvelut
- Henkilöstökulut
- Laskennallinen palkkorjaus
- Liiketoiminnan muut kulut
- Valmisteveraston lisäys/vähennys

KÄYTTÖKATE

- Suunnitelman mukaiset poistot
- Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä
- Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset

LIKETULOS

- Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista
- Muut korko- ja rahoitustuotot
- Korkokulut ja muut rahoituskulut
- Kurssierot
- Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset
- Välittömät verot

NETTOTULOS

- Satunnaiset tuotot
- Satunnaiset kulut

KOKONAISTULOS

- Poistoeron lisäys/vähennys
- Vapaaehtoisten varausten lisäys/vähennys
- Laskennallinen palkkorjaus
- Käyvän arvon muutokset
- Muut tuloksen oikaisut

TILIKAUDEN TULOS

(Yritystutkimus Ry 2011, 14).

Tunnuslukujen laskukaavat ja ohjearvot

Laskentakaavat ja ohjearvot on otettu Balance Consultingin tarjoamilta sivuilta sekä Yritystutkimus Ry:n teoksesta Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi.

Liiketulos

$$\text{Liiketulos} = \text{liikevaihto} + \text{liiketoiminnan muut tuotot} - \text{toimintakulut} \\ - \text{poistot ja arvonalennukset}$$

$$\text{Liiketulos} - \% = \frac{\text{liiketulos}}{\text{liikevaihto}} \times 100$$

Ohjearvot:

- Hyvä, yli 10 %
- Tyydyttävä, 5-10 %
- Heikko, alle 5 %

Oman pääoman tuotto

$$\text{Oman pääoman tuotto} - \% = \frac{\text{nettotulos}}{\text{oikaistu oma pääoma keskimäärin}} \times 100$$

Ohjearvot:

- Erinomainen, yli 20 %
- Hyvä, 15–20%
- Tyydyttävä, 10–15%
- Välttävä, 5-10 %
- Heikko, alle 5 %

Kokonaispääoman tuotto

$$\text{Kokonaispääoman tuotto} - \% \\ = \frac{\text{nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot}(12\text{kk})}{\text{Oikaistun taseen loppusumma keskimäärin}} \times 100$$

Ohjearvot

- Hyvä, yli 10 %
- Tyydyttävä, 5-10 %
- Heikko, alle 5 %

Nettotulos

$$\text{Nettotulos} = \text{liiketulos} + / - \text{rahoituserät} + / - \text{verot}$$

$$\text{Nettotulos} - \% = \frac{\text{nettotulos}}{\text{liikevaihto}} \times 100$$

Käyttökate

$$\text{Käyttökate} = \text{liiketulos} + \text{poistot ja arvonalentumiset}$$

$$\text{Käyttökate} - \% = \frac{\text{käyttökate}}{\text{liikevaihto}} \times 100$$

Teollisuudessa hyvä ohjearvo on 5-20 %.

Rahoitustulos

$$\text{Rahoitustulos} = \text{nettotulos} + \text{poistot ja arvonalentumiset}$$

$$\text{Rahoitustulos} - \% = \frac{\text{rahoitustulos}}{\text{liikevaihto}} \times 100$$

Kokonaistulos

$$\text{Kokonaistulos} = \text{nettotulos} + / - \text{satunnaiset erät}$$

$$\text{Kokonaistulos} - \% = \frac{\text{kokonaistulos}}{\text{liikevaihto}} \times 100$$

Quick Ratio

$$\text{Quick ratio} = \frac{\text{lyhytaikaiset saamiset} + \text{rahoitusarvopaperit} + \text{rahat ja pankkisaamiset}}{\text{lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{lyhytaikaiset saadut ennakkomaksut}}$$

Ohjearvot

- Erinomainen, yli 1,5
- Hyvä, 1-1,5
- Tyydyttävä, 0,5-1
- Välttävä, 0,3-0,5

- Heikko, alle 0,3

Current Ratio

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{vaihto} - \text{omaisuus} + \text{lyhytaikaiset saamiset} + \text{rahat ja pankkisaamiset} + \text{rahoitusomaisuusarvopaperit}}{\text{lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

Ohjearvot:

- Erinomainen, yli 2,5
- Hyvä, 2-2,5
- Tyydyttävä, 1,5-2
- Välttävä, 1-1,5
- Heikko, alle 1

Omavaraisuusaste

$$\begin{aligned} \text{Omat varat} = & \text{taseen oma pääoma} + \text{vapaaehtoiset varaukset} \\ & + \text{poistoero verovelalla vähennettynä} \\ & + \text{osittain oman pääoman ehtoiset pääomalainat} \end{aligned}$$

Omavaraisuusaste (%)

$$= \frac{\text{omat varat}}{\text{oikaistun taseen loppusumma} - \text{tehtyyn työhön perustuvat ennakkomaksut}} \times 100$$

Ohjearvot:

- Erinomainen, yli 50 %
- Hyvä, 35–50%
- Tyydyttävä, 25–35%
- Välttävä, 15–25 %
- Heikko, alle 15 %

Suhteellinen velkaantuneisuus

$$\text{Suhteellinen velkaantuneisuus} - \% = \frac{\text{oikaistun taseen velat}}{\text{liikevaihto}} \times 100$$

Ohjearvot:

- Hyvä, alle 40 %
- Tyydyttävä, 40–80 %
- Heikko, yli 80 %